

15.11.2016

Звернення Вченої ради Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України до МОН України

Міністрові освіти і науки України Л. М. Гриневич

Шановна Ліліє Михайлівно!

У контексті підготовки до укладання нового Державного стандарту базової і повної середньої освіти, розгляду Верховною Радою нового законопроекту «Про освіту» особливо гостро звучить питання стану викладання й подальшої долі в середній загальноосвітній школі предметів «українська мова», «українська література», «зарубіжна література». Це питання важливе не лише для численної учительської спільноти, громадськості, а також і науковців-словесників, зокрема належних до НАН України, які впродовж багатьох років активно і відповідально співпрацювали з МОН ([Інститут літератури ім. Т.Г. Шевченка НАН України](#)).

У ЗМІ, соціальних мережах, на різних форумах і зібраннях дедалі гучніше звучить ідея інтеграції предметів «українська література» і «зарубіжна література», іноді – як уже визрілий і доконаний проект, що не лише насторожує, а й змушує бити на сполох. Водночас це досить важливе питання, яке потребує особливо виваженого, мудрого підходу, зокрема – врахування неоднозначної, небезпечної ідеологічної ситуації, яка поступово призвела до трагічних подій на Сході України, у Криму, що можна назвати «поразкою нашої гуманітаристики». Ми маємо зробити висновки з цього, адже жоден найкращий досвід іншої країни, яка ніколи не перебувала в такому кризовому стані, у цьому випадку нам не допоможе. У нас уже є власний гіркий досвід, і свій довгий, болючий шлях, який, певно, ще не скоро закінчиться.

Тому реформування шкільної мовно-літературної освіти повинно відбуватися паралельно з урахуванням нинішнього стану українського суспільства, яке перебуває лише на стадії свого громадянського становлення, його найактуальніших запитів і викликів.

Щоб ствердитися в сучасному глобалізованому світі, маємо зберегти своє національне обличчя, «ціннісні основи» світобачення й світосприйняття, яке уособлюють насамперед українська мова та література, рідна культура, мистецтво, наша історія. Без цього неможливо ідентифікувати й розвинути себе як громадянина, патріота своєї країни. А пізнати й зрозуміти інший світ допоможуть знання, які пропонує українським школярам унікальний курс «зарубіжної літератури».

1. Відповідно, без української мови, української літератури, зарубіжної літератури, історії, які в сучасній середній загальноосвітній школі **мають бути окремими, обов'язковими предметами**, неможливе повноцінне виховання свідомого громадянина, готового до майбутнього дорослого життя. Будь-які

варіанти злиття цих предметів знищать їх і **створять великі кадрові проблеми.**

Освіта формує майбутнє нашої держави й нашого суспільства. Якщо ми знехтуємо гуманітарною освітою, то ніколи не вийдемо із того кризового стану, в якому перебуваємо. Бо всі проблеми економічної, моральної, духовної кризи йдуть від освіти, культури.

2. Особливу ставку нині варто робити насамперед на україноцентричній гуманітарній політиці, фахово, по-сучасному адаптуючи її до новітніх викликів і запитів.

Просимо Міністерство освіти і науки України звернути особливу увагу на забезпечення належного сучасного рівня гуманітарної освіти, актуалізацію переваги гуманістичних та національних пріоритетів у системі середньої школи. Наголошуємо, що **питання євроінтеграційного курсу нашої держави вимагає значного підвищення рівня національної свідомості громадян України.**

3. Одним із завдань літературної освіти має бути підняття престижу української мови, літератури шляхом добре продуманого підбору творів до вивчення, а також осучасненням методів і технологій навчання. Це допоможе зацікавити школярів національною культурою, привчатиме їх до самого процесу читання, підготує до майбутнього.

4. Має відбутися відкрите громадське обговорення проблем, пов'язаних із небезпекою інтеграції двох предметів літератури – української і зарубіжної – на професійному рівні: із залученням насамперед учителів-практиків, методистів і науковців.

Перед прийняттям важливих рішень щодо української та зарубіжної літератур обов'язково просимо враховувати наукову й педагогічну правомірність громадської думки (мати на увазі, що вона може бути упередженою й заздалегідь спланованою), а також діяльності ЗМІ.

5. Вважаємо необхідним провести широку громадську дискусію довкола актуальних питань шкільної мовно-літературної освіти загалом, зокрема питання гуманітаризації всієї системи навчання, посилення національних пріоритетів, переглянувши та скоригувавши всю систему освіти саме в цьому напрямі; залучити до дискусії відповідні комісії та комітети у Верховній Раді, засоби масової інформації тощо.

Обговорено і схвалено на засіданні Вченої ради Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка НАН України 1 листопада 2016 р. (протокол № 8). Голова Вченої ради М. Жулинський, учений секретар О. Поліщук.